

اسیب‌ها و اجتماعی رسانه‌های نوین ارتباطی

(مبانی، راه، اینترنت، تلفن همراه و...)

احمد عبد باقری

مدرس و مدیر گروه رشته روابط عمومی و ارتباطات دانشگاه جامع علمی
و کاربردی فرهنگ و هنر واحد کازرون

نشر موبیان نیکا

۱۳۹۵

سرشناسه	: باقری، احمدعلی، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: آسیب‌های اجتماعی رسانه‌های نوین ارتباطی (ماهواره، اینترنت، تلفن همراه و ...)/ احمدعلی باقری؛ ویراستار آمنه ابراهیمی.
مشخصات نشر	: نکا: نشر مهربان نیکا، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۴ ص.
شابک	: ۷-۵۲-۷۴۲۵-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: قیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۶۰] - ۱۶۳.
موضوع	: رسانه‌های گروهی - تأثیر
موضوع	: رسانه‌های گروهی - جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: انحراف اجتماعی - علل
شناسه افزوده	: رهمی، آمنه، ویراستار
رده بندی کنگره	: P۹۴/۲۵۱۰۵۵
رده بندی دیویی	: ۲/۳۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۰۰۰۱۵۵

نشر مهربان نیکا

آسیب‌های اجتماعی رسانه‌های نوین ارتباطی (ماهواره، اینترنت، تلفن همراه و ...)

مؤلف: احمد علی باقری

ویراستار: آمنه ابراهیمی

طراح جلد: معصومه اویسی

ناشر: مهربان نیکا

نوبت و سال چاپ: اول-۱۳۹۵

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

شماره نشر: ۵۲

چاپ و صحافی: وظیفه

نشانی انتشارات: نکا- صندوق پستی: ۴۸۴۱۵-۱۱۷

تلفن: ۰۹۳۰۱۵۷۲۶۳۷-۰۱۱۳۴۷۲۳۶۴۰

نشانی سایت: www.mehrabannika.com

حق چاپ برای مؤلف محفوظ می باشد.

پیشگفتار

سپاس خدای بزرگ و مهربان را که توفیق خدمت به جامعه ی علمی را عنایت فرموده، سپاس از والدینم که مسیر درست زندگی را مشخص ، تشکر از خانواده ام که سختی ها را تحمل و سپاس از معلمان و استادانم که چراغ دانش و هدایت را پرفروغ نموده اند و سپاسگزار دانش آموزان ، دانشجویان و همکارانم می باشم که با محبت های خویش انگیزه ی ادامه خدمت را در او چندان نموده و مرا در انجام وظایف یاری نموده اند. امید است این مجموعه مورد استقبال و استفاده آن بآقرار گیرد و نقایص و کوتاهی ها را مورد عفو قرار داده و با کمک در جهت اصلاح ما را همچنان مو لطف خویش قرار دهند.

توفیق روزافزون عزت و بر بلندی ، سلامتی و خوشبختی همه ی عزیزان را از درگاه خداوند مهربان خواسترم .

با سپاس فراوان - احمد علی باقری

فروردین ۱۳۹۵

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه ۹

فصل اول

آسیب شناسی اجتماعی چیست ؟ ۱۵

انواع انحرافات اجتماعی ۱۷

تأثیرات اجتماعی انحرافات ۱۹

علل آسیب های اجتماعی ۲۱

رویکرد های نظری در مورد کجروی اجتماعی ۲۴

کنترل اجتماعی ۲۶

انواع کنترل اجتماعی ۳۶

شیوه های کنترل اجتماعی ۳۷

فصل دوم

ارتباط چیست ؟ ۴۱

پیشینه مطالعه ارتباطات ۴۲

انواع ارتباط ۴۴

رویکرد های نظری ارتباطات (ساختاری ، شناختی ، تفسیری و ...) ۴۹

۵۴	تعریف ارتباط جمعی
۶۴	رسالت و وظایف وسایل ارتباط جمعی
۸۲	وسایل ارتباط جمعی در جامعه معاصر

فصل سوم

۹۳	تأثیر رسانه‌ها بر آسیب اجتماعی
۹۵	تأثیر رسانه‌ها بر تغییر ارزش‌های اجتماعی
۹۸	انواع ارزش‌های اجتماعی
۱۰۰	عوامل تغییر ارزش‌ها
۱۰۶	علل گرایش به برنامه‌های تلویزیونی
۱۱۲	آسیب‌شناسی استفاده از ماهواره
۱۱۸	اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی
۱۱۹	علل گرایش جوانان به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی
۱۲۳	آسیب‌های اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی
۱۳۳	بازی‌های رایانه‌ای
۱۳۶	آسیب‌های بازی‌های رایانه‌ای
۱۴۶	تلفن همراه
۱۵۰	آسیب‌های تلفن همراه

۱۵۶..... نتیجه گیری

۱۵۸..... پیشنهاد و راهکار

۱۶۰..... منابع و مآخذ

www.ketab.ir

مقدمه

ورود به عصر رسانه‌ها، اگرچه تحولی عظیم در زندگی بشر، ایجاد نموده و نور امید در دستیابی به زندگی هر چه بهتر را برای بشریت زنده نگاه داشته، اما استفاده ابزاری و بی‌قید و شرط از تکنولوژی همواره آسیب‌هایی به دنبال داشته است. امروزه بشر در دنیایی از امواج اطلاعاتی غوطه‌ور است و ارتباطات به عنوان مهم‌ترین ثروت هر جامعه شناخته می‌شود. از آنجایی که جریان اطلاعات زیربنای پیدایش رفتار در جامعه می‌باشد، ضرورت شناخت آثار آسیب‌های به کارگیری این فناوری صدچندان می‌شود، چرا که در فرایند شکل‌گیری رفتار، زندگی‌های این عصر مانند سرعت دسترسی به اطلاعات و درهم ریختن مرزهای جغرافیایی می‌تواند آسیب‌های جدی را به دنبال داشته باشد. به طوریکه نمی‌توان خطر کاربرد تکنولوژی بدون اخلاق و پیامدهای منفی آن را در حوزه‌های فرهنگی، خانواده، مذهبی، سیاسی و حتی اقتصاد نادیده گرفت.

رسانه‌ها پیچیده‌ترین ابزار برای العای اندیشه‌ها و کارآمدترین تسلیحات، برای تسخیر آرام جوامع هستند، در چند دهه اخیر، با توجه به سرعت سرسام‌آور رشد فناوری ارتباطات، هر روز بر پیچیدگی و کارآمدی این تسلیحات افزوده می‌شود. (عطاری، ۱۳۸۸: ۴۳)

رسانه‌ها در دوران کنونی، بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی و شده‌اند، ما در طول شبانه‌روز از محتوای اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی رسانه‌ها استفاده می‌کنیم و بهره‌های متفاوتی را با وجود سلاقی متفاوت از آن می‌بریم، استفاده از رسانه‌ها در سطحی وسیع، غیرقابل انکار است، اگر نخواهیم بگوییم که رسانه‌ها بر ما حکومت می‌کنند، می‌توانیم بگوییم که به طور قدرتمندی بر زندگی ما سایه افکنده‌اند. نسل جوان کنونی، از ابتدای حیاتش، با رسانه‌ها آشنا می‌شود و در دنیای اطلاعاتی و ارتباطی امروز، بخش عظیم فرهنگ، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه خود و جوامع دیگر را از رسانه‌ها دریافت می‌کند و تأثیر آن تا جایی است که برخی نظریه پردازان براین باورند که رسانه‌ها، اولویت

ذهنی و رفتاری ما را تعیین می‌کنند و اگر چگونه فکر کردن را به ما یاد ندهند، این که به چه چیزی فکر کنیم را به ما می‌آموزند.

جهان امروز و به ویژه دهه اخیر را عصر ارتباطات می‌گویند و تأثیر این مفهوم را در علوم انسانی با تعبیری چون عصر دانایی، انفجار اطلاعات، انقلاب اطلاعات و ارتباطات و جامعه اطلاعاتی بیان می‌کنند. این تحولات، فعالیت‌های ارتباطی جمعی و خصوصی را به هم نزدیک کرده و زمان و مکان را از یکدیگر جدا نموده‌اند، در همین زمینه گیدنز، به جدایی زمان - مکان ها، روبه فشردگی زمان - مکان و ریتزر به مفهوم غیرمکان - غیرزمان اشاره دارند. (محمدپور و دیگران، ۱۳۸۹: ۱۳۲)

جهان با ورود به عصر رسانه ها، دوران جدیدی را آغاز کرده است، دورانی که نماد آن اهمیت یافتن اطلاعات است، عصری که رسانه ها سهم بزرگی از فعالیت ها و تجربه های زندگی ما را اشغال کرده اند. این به کار رسانه ها در قالب اطلاعات، به ما انتقال می دهند به اشکال مختلف در نحوه زندگی، اندیشه ها، اساسات و رفتارهای ما نقشی تعیین کننده دارند، کارکرد رسانه ها بی شک در همه بعد زندگی اجتماعی و فرهنگی و ... انکارناپذیر است و مانند بسیاری از یافته ها و ساخته های انسانی در آن واحد می توانند مفید یا مضر باشند، همانطوری که از انرژی هسته ای می توان در مقاصد - صاج آمیز و یا به مفهوم جنگ افروزی بهره جست. تکنولوژی های نوین ارتباطی نیز همانگونه که سبب سهولت و امکان پذیر شدن بسیاری از امور می شود، اما با وجود کارکردهای مثبت بسیاری دیگر آن تاریک است، و خواسته یا ناخواسته به ایجاد دگرگونی هایی در جنبه های مختلف، زندگی انسان، انجامیده است و در زمینه های گوناگون، پیامدهای نامطلوبی به همراه داشته است. قبل از ورود هرگونه فن آوری نوین ارتباطی، ابتدا باید فرهنگ استفاده صحیح آن در افراد جامعه نهادینه شود. و هم چنین برنامه ریزی های هوشمندانه و دقیقی توسط کارشناسان مربوطه انجام شود تا در حین استفاده از این فناوری ها، هیچ گونه خطر اجتماعی، فرهنگی و ... از طرف عاملان اصلی این فناوری ها (کشورهای غربی) ما را تهدید نکند. اگر از این فناوری ها،

منطقی و آگاهانه استفاده شود، می‌تواند جامعه را در مسیر پیشرفت و توانمندی یاری رساند، در غیر اینصورت، جامعه را به سوی انحطاط می‌کشاند. از آنجا که کشورهای غربی جوانان را نشانه گرفته‌اند و شرط رسیدن به توسعه و اعتلای یک جامعه، جوانان کارآمد با گرایش‌های لازم فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و ... می‌باشد. در پشت نقاب کارکرد آشکار و ظاهری این رسانه‌ها، در پی دستیابی به اهداف پنهانی و واقعی برنامه ریزی شده خود هستند و با درونی کردن ارزش‌ها، فرهنگ‌ها و هنجارهای تعیین شده خود، سعی دارند آنان را به سمت اهداف خود، هدایت کنند و به تدریج اعتقادات، ارزش‌ها و باورهای فرهنگی، ملی، مذهبی، سیاسی و ... را در میان آنان کمرنگ کنند و آنان را نسبت به سرنوشت کشور خود بی‌تفاوت سازند و هر آنچه را که شایسته یک جوان ایرانی است از او بگیرند. کشورهای غربی برای رسیدن به مقاصد خود، بهترین راه را انتخاب کرده‌اند، چرا که تکنولوژی‌های نوین ارتباطی بیش از هر زمان دیگری، خود را نشان می‌دهد و قدرتمندتر وارد عرصه زندگی انسان‌ها می‌شود و با عرضه محصولات و آموزش‌های خود سبب بروز آشفتگی‌ها و آسیب‌های اجتماعی می‌شود و در مقابل این رسانه‌ها و فرهنگ‌های جامعه قد علم می‌کند. جوانان سرمایه‌های هر کشورند، حجم آسیب‌های پنهانی که از سوی رسانه‌های نوین بر جوانان وارد می‌شود کم نیست و لزوم پرداختن به آن احساس می‌شود.

شاید هیچ‌گونه نوآوری و اختراعی در قرن بیستم، با رشد کمالاتی‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی، ماهواره، اینترنت، تلفن همراه، این چنین عرصه زندگی انسان‌ها را دستخوش دگرگونی نکرده باشد، این دگرگونی محدود به کشوری خاص نیست، چرا که در سطح بین‌المللی به طور فزاینده مطرح شده است، آسیب‌های نوپدید، آسیب‌های مرتبط با فناوری‌های جدید است که آسیب‌های ناشی از استفاده از ماهواره، اینترنت، بازی‌های رایانه‌ای و تلفن همراه در این زیر مجموعه قرار می‌گیرد. همزمان با توسعه فناوری‌های نوین ارتباطی این نوع آسیب‌ها گسترش می‌یابد. نمی‌توان از آسیب‌های ناشی از این فناوری غافل ماند. چرا که این فناوری‌ها تمامی مرزهای جغرافیایی، ملی، سیاسی را در می‌نوردد و با سرعتی وصف‌ناپذیر به پیش می‌رود. زندگی ما را همه‌جانبه تحت تأثیر قرار می‌دهد.

پیشگامی جوانان در مهارت استفاده از این فناوری‌ها و زمینه بیشتر آن‌ها در آسیب‌پذیری از این رسانه‌ها، انجام پژوهش‌های جدی در حوزه‌های مختلف متأثر از این فناوری‌ها، امری ضروری به نظر می‌رسد و شناخت جنبه‌های مثبت و منفی این فناوری‌ها، بدون مطالعه و بررسی و تحقیق همه‌جانبه میسر نیست. از رهگذر چنین مطالعاتی است که می‌توان آینده‌نگری کرد و افق پیش‌روی جامعه را ترسیم نمود.

www.ketab.ir